

De Enkhuizer communiebank

- 5 -

De symboliek en de betekenis van de afbeeldingen aan de Enkhuizer communiebank.

Voorzijde communiebank Oud-Katholieke parochiekerk Enkhuizen

In de voorgaande artikelen is de symboliek van de drie panelen aan de voorzijde en het middenpaneel aan de achterzijde besproken. We vervolgen met de twee overige panelen aan de achterzijde.

Op het middenpaneel aan de achterzijde zagen we de afbeelding van een lam, gereed om te worden geofferd op het altaar.

In deze afbeelding wordt verwezen naar de dienst van de Eucharistie waarin het offer wordt herdacht dat Jezus (getypeerd als het Lam Gods) eens en voor altijd heeft gebracht voor de zonden der wereld (Efez. 1,7; Kolos. 1,14; 2,13; Hebr. 9,22; 10,4)

Achterzijde, midden paneel - lam op altaar

Dit offerlam staat in het zicht van de celebrant omdat deze van dit offer getuigt als er tot de gelovige gemeente wordt gesproken:

Daarom, Heer, gedenkend
zijn heilbrengend lijden,
zijn glorierijke verrijzenis
en zijn verheffing aan uw rechterhand,
en uitziende naar zijn komst vol majesteit,
stellen wij hier dit teken
van ons geloof in hem
die U het volmaakte offer gebracht heeft
en een eeuwige verlossing voor ons heeft verworven.

Het alziend oog

In het rechter paneel van de achterkant is het "alziend oog" afgebeeld.

In het christendom staat het "alziend oog" symbool voor Gods waken over de mensheid en Zijn voorzienigheid daarin.

Achterzijde, rechter paneel - alziend oog

Dit oog-symbool is bekend uit de oudheid, waar gebruikt werd voor de zonnegod Horus.

het bijvoorbeeld in Egypte

Bij de vrijmetselarij wordt in de loge dit symbool tegenover de ingang afgebeeld, op een driehoek van goud. Meestal wordt het tijdens "de loge" verlicht.

En misschien is het u opgevallen dat dit symbool ook op het Amerikaanse één-dollar biljet staat afgebeeld.

In de kathedrale kerk St. Jan in 's Hertogenbosch, is het oog van God geschilderd hoog in het middenschip midden op een gestukt rieten plafond.

Tetragram (tetragrammaton)

Op het linker paneel staan op een gouden driehoek de vier (tetra = vier) letters יהוה geschreven zoals deze in het oude testament voor Gods Naam worden gebruikt. In het Nederlands: J H W H.

In de Joodse religie wordt deze Naam (letters) nooit uitgesproken, uit respect voor de heiligheid van God. In plaats daarvan worden vele andere namen en titels voor God gehanteerd, waarvan de bekendste zijn:

Adonai - mijn Heer; bij plechtige voorlezingen (in gebeden etc.).

Elohim of in dagelijks gebruik *Elokiem*

Hakadosj Baroech Hoe - De Heilige, Gezegend is Hij (in religieus-orthodoxe kringen)

Hasjeem - letterlijk 'de Naam', bij niet-plechtig gebruik.

Achterzijde, linker paneel - tetragram

Het gebruik van deze Naam is het meest bekend als Mozes Gods stem verneemt bij de brandende braamstruik.

Volgens Exod. 3,14,15 (vertaling Naardense bijbel):

Dan zegt God tot Mozes:	die-er-zal-zijn,
ik zal er zijn, zoals ik er ben!	de God van uw vaders,
Hij zegt:	God van Abraham,
zó zul je tot de zonen Israëls zeggen:	God van Isaak en God van Jakob,
ik-zal-er-zijn heeft mij tot u	heeft mij tot u gezonden;
gezonden!	dit is mijn naam voor eeuwig
Dan zegt God nog tot Mozes:	en dit is mijn gedachtenis
zó zul je zeggen	voor generatie op generatie;
tot de zonen Israëls:	

Koren en druiven

In de frames waarin de lammeren zijn uitgesneden - het offerlam (achterzijde) en het triomferende lam (voorzijde) - zijn rondom deze afbeeldingen ook korenaren en druiventrossen gedrapeerd.

Deze symbolen verwijzen naar brood (gesymboliseerd in het koren) en wijn (gesymboliseerd in de druiven), waarmee de Eucharistie wordt gevierd.

Ook herinneren deze elementen ons aan de verschillende mensen die tezamen de parochie vormen, waarover Paulus schrijft:

Maakt het brood dat wij breken ons niet één met het lichaam van Christus? Omdat het één brood is zijn wij, hoewel met velen, één lichaam, want wij hebben allen deel aan dat ene brood.
(1 Cor. 10, 16b-17; vergelijk met 1 Cor. 12, 12-27)

En verder verwijzen ze naar de gedachteniswoorden in de consecratie:

Dus altijd **wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt**, verkondigt u de dood van de Heer, totdat hij komt. (1 Cor. 11, 26)

Hoorn van overvloed

Aan de voorzijde, rondom de ark en de aan de achterzijde, rondom alziend oog en afgebeeld. Uit deze hoornen komen

Dit symbool is bekend onder de benaming: legendarisch voorwerp, dat overvloed mythologie is ontleend.

Volgens de mythe is de Cornucopia de Amalthea, waardoor Zeus werd gezoogd. aan de hemel als een sterrenbeeld, en haar ervan alles wat hij of zij begeerde.

Deze hoornen met de daaruit komende symboliseren de belofte dat de gelovigen het grote gebod: "God liefhebben en de ook Gods zegen en de daarmee van het geloof mogen genieten.

Maar de vrucht van de lankmoedigheid, zachtmoedigheid, mensen is de wet niet. toebehoren, hebben begeerten gekruisigd. (Gal.5, 22,23)

Ze zijn niet afgebeeld bij de twee afbeeldingen van het Lam. Zoals gezegd worden deze beide lammeren omringd met de symbolen van tarwehalmen en druiventrossen (brood en wijn).

Teruggeslagen kled als achtergrond ark en tafel

Als we de ark en de tafel van het toonbrood beschouwen, zien we dat deze afgebeeld zijn tegen de achtergrond van een teruggeslagen kled met kwasten aan de hoeken. Behalve dat de voorwerpen daardoor beter uitkomen, is de kunstenaar wellicht geïnspireerd door het evangelie waarin het sterven van Jezus wordt verteld: "En zie, het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot beneden in tweeën, en de aarde beefde, en de rotsen scheurden, .." (Mat. 27, 51 - vergelijk Marc. 15, 38 en Luc. 23, 45)

Dit had tot gevolg dat het inwendige van het Heilige der heiligen in de tempel zichtbaar werd, het gedeelte waar de ark van het verbond stond en dat alleen voorbehouden was aan de hogepriester. De ark was immers de symbolisch plaats waar God zich aan de mens (hogepriester) openbaarde tussen de cherubim (twee engelen) op het deksel van de ark.

tafel van het toonbrood en tetragram zijn 'hoornen' vruchten en bloemen.

"Cornucopia", een schonk en aan de Griekse

hoorn van de geit
Als dank zette Zeus haar hoorn schonk de houder

vruchten en bloemen die gehoorzaam zijn aan naasten als jezelf" daardoor voortvloeiende vruchten

Geest is liefde, blijdschap, vrede, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zelfbeheersing. Tegen zodanige Want wie Christus Jezus het vlees met zijn hartstochten en

Goddelijke kennis (10 geboden) is niet uitsluitend voorbehouden aan een "uitverkoren" groep mensen, maar mag bekend worden aan allen die hongeren naar gerechtigheid.

Het feit dat Christus voor alle mensen is gestorven en daarmee de weg tot God (het heilige der heiligen) heeft geopend wordt hierdoor ook gesymboliseerd. (zie ook Hebr. 10, 20).

Met dit artikel eindigt de summiere beschrijving van de symboliek van de Enkhuizer communiebank.

S.W. de Vries